SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:172

av Mathias Bengtsson (KD)

Läroplikt i stället för skolplikt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda läroplikt i stället för skolplikt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige har vi i dag skolplikt. Den innebär att barn ska vara närvarande i skolan, gå i klassrummet och följa undervisningen. Men skolplikt är inte detsamma som lärande. Alltför många ungdomar lämnar grundskolan utan att ha nått målen.

Vi kristdemokrater menar att det är rimligt att utreda ett införande av läroplikt, med den finska modellen som inspiration. Med läroplikt flyttas fokus från att sitta av nio år i skolbänken till att faktiskt nå kunskapsmålen. Det centrala blir vilka kunskaper barnet tillägnar sig, samtidigt som undervisningen behöver kunna anpassas efter barnets förutsättningar och familjens situation. Ingen elev ska kunna lämna grundskolan utan att ha uppnått de färdigheter och kunskaper som krävs. Om en elev inte klarar målen ska undervisningen och stödet fortsätta tills eleven har fått de kunskaper som behövs.

Det handlar om barnets rättigheter. Att lämna skolan utan fullständiga betyg innebär ofta att arbetsmarknaden stänger dörrar, att vägen till gymnasiet försvåras och att känslan av misslyckande riskerar att följa med genom livet. Att kräva närvaro i nio år utan att säkerställa att eleverna faktiskt lär sig är ett svek mot både barnen och föräldrarna. Föräldrarna har ett grundläggande ansvar för sina barns fostran och utveckling och behöver ges goda möjligheter att vara delaktiga i barnens lärande.

Vi ser i dag att skolplikten inte räcker. Elever kan vara närvarande men ändå inte klara målen. En elev som har gått nio år i skolan men saknar tillräckliga kunskaper för att läsa vidare på gymnasiet är i praktiken utlämnad. Närvaron har ett värde, men den kan aldrig ensam vara måttet på om utbildningen har lyckats.

Med läroplikt blir ansvaret tydligare. Samhället får inte släppa taget om eleverna innan de har nått de grundläggande kunskaperna. Det kan innebära att undervisningen behöver förlängas, att elever som riskerar att halka efter får mer tid och att stödet

utformas på ett sätt som passar den enskilda eleven. Olika barn kan behöva olika vägar till samma kunskapsmål. Det viktiga är att undervisningen håller hög kvalitet, att barnets rättigheter värnas och att kunskaperna följs upp.

Med läroplikt skärps också skolans ansvar. Det räcker inte att räkna undervisningstimmar. Det är elevernas lärande som måste stå i centrum. Kommuner och skolor får ett tydligare incitament att sätta in tidiga stödinsatser, arbeta med mindre undervisningsgrupper, utveckla samarbetet med föräldrarna och fokusera på studiero. När skolan vet att den inte kan slussa elever vidare utan tillräckliga kunskaper ökar kraven på att göra rätt från början.

Vissa menar att läroplikt riskerar att bli en förvaring av elever som redan har tappat motivationen. Att låta unga gå vidare utan tillräckliga kunskaper skapar samtidigt stora problem. Med rätt stöd, tydliga krav, ett nära samarbete med familjen och en tro på varje barns förmåga kan fler lyckas. Andra varnar för kostnaderna. Kostnaden för utanförskap är emellertid långt större än kostnaden för tidiga stödinsatser och mer undervisning. Det är billigare att utbilda än att reparera.

Att införa läroplikt är att sända en tydlig signal om att vi i Sverige tar utbildning på allvar. Inget barn ska lämnas utan de kunskaper som behövs för att klara sig i livet. Ingen ska halka efter och sedan glömmas bort. Utbildningen ska ta hänsyn till att barn är olika och att familjer kan ha olika behov, samtidigt som samhället tydligt följer upp att varje barn får de kunskaper som det har rätt till.

Vi står upp för alla barns rätt till lärande. Kunskapen är målet. Vägen dit måste kunna möta det enskilda barnet.

Mathias Bengtsson (KD)